

Iosif PARHOMOVICI 1846-1932

Ana Ceban

Teolog, pedagog, publicist, bibliograf, profesor, om de cultură.

S-a născut la 19/28 martie în 1846, în familia preotului ucrainean Mihail din Homuteț, județul Mirgorod, gubernia Poltava. S-a stins din viață la 24 ianuarie 1932, în Chișinău.

În 1855, la vârsta de nouă ani, este adus la studii în Chișinău de fratele mai mare, Vasile, pe atunci director al Școlii Duhovnicești din Chișinău, astfel este înscris în clasa a I-a a Seminarului Teologic din oraș, în anul 1861. Pe parcursul anilor 1867-1871 își urmează studiile la Academia Teologică din Kiev, la Secția istoria bisericii, pe care o absolveste cu mențiune, fiind licențiat în teologie.

După ce revine la Chișinău este numit profesor de limba greacă la Școala Duhovnicească în 1871-1878, apoi din decembrie 1878 devine profesor al Catedrei de istorie a bisericii la Seminarul Teologic pe parcursul a treizeci și cinci de ani, unde va predă mai multe cursuri. În perioada în care activează la seminar, este considerat unul dintre cei mai talentați profesori datorită metodelor și formelor inovatoare de predare și însușire a materialului, introducând în seminar disputele publice.

Pe parcursul anilor 1871- 1872 activează în calitate de inspector la Școala Eparhială de Fete, unde predă cursul de religie pentru clasele superioare, iar în 1906 propune să se formeze o clasă pedagogică. Din 1887 devine inspector-revizor pentru școlile duhovnicești din Chișinău și Edineț până în 1894.

Un alt domeniu în care s-a remarcat, având o activitate prodigioasă, este publicistica. A debutat literar, fiind student la Kiev, publicând articole cu tematică teologică în revistele: „Воскресное чтение” și „Епархиальные ведомости”.

Iosif Parhomovici, fiind o personalitate cu o vastă cultură, istoric, teolog, este autorul mai multor opere importante despre ierarhii Basarabiei și instituțiile de învățământ cu profil teologic din regiune: „Scurtă schiță despre viața și activitatea Preasfințitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, exarh al Sfântului Sinod, mitropol Sfântului Sinod, mitropolit al Chișinăului și Hotinului (1813-1821)” (1911); „Activitatea arhiepiscopului Irinah în timpul când a condus Eparhia Chișinăului (1844-1858)” (1911); „În memoria lui Alexandru Alekseevici Uvarov” (1905); „Preasfințitul arhiepiscop Arcadie, fost al Akkermanului, vicar al Eparhiei Chișinăului” (1909); „Schiță istorică asupra școlilor duhovnicești din Eparhia Chișinăului de la 1812 până la 1913” (1913); „Schiță istorică asupra misiunii antischismatice și antisectante de la 1813 până la 1910” ; „Viața și activitatea

arhiepiscopului Serafim” (1913); „Viața și activitatea arhiepiscopului Pavel” (1882); „În memoria lui Lev Stepanovici Mațievici” (1916); „În memoria preotului Alexandru Grigorevici Tarnoruțki căzut pe câmpul de luptă la 19 octombrie 1916” (1917) etc.

Lucrările publicistice și științifice pe care le-a lăsat drept moștenire se axează pe o activitate complexă de cercetare prin arhive, încercând să scoată la lumină un număr considerabil de evenimente și biografii ale mai multor personalități atât din cultura națională, cât și cea europeană.

A fost considerat unul dintre cei mai de seamă bibliografi ai timpului din Basarabia. Parhomovici fiind un colecționar excepțional de obiecte de cult și carte religioasă, în 1906, când la Chișinău este creat Muzeul Bisericesc, o parte din colecție, treptat, o donează acestei instituții.

În 1923, activând în calitate de director al muzeului de la constituirea acestuia, alcătuiește „Opisul obiectelor ce se păstrează în Muzeul Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia”. Această lucrare conținea un catalog al colecțiilor muzeale în care toate bunurile culturale de patrimoniu au fost clasificate în mai multe categorii: antimise, veșminte bisericești, vase sfinte, iconostase/icoane, cruci, panaghii, piepteni arhieresti, mătănii, cununi, pomelnice, hărți, tablouri, medalioane, medalii, decorații, portrete, cârje, bastoane, monede. Fiecare piesă prezentată în catalog, fiind însoțită de o informație ce explică denumirea, legenda, dimensiunile, anul executării, semnificația etc.

În 1924 a alcătuit „Catalogul Bibliotecii Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia”, lucrare constituită din 1041 de titluri de carte (1578 de volume), majoritatea cărților fiind în limba rusă, în limba română 240 de titluri (290 de volume) și un număr mic de carte scrisă în elină, latină, franceză, germană, italiană, sârbă. În cadrul acestei lucrări cărțile erau clasificate după criteriul tematic în: carte istorică românească (secția A), reviste și buletine, cărțile Sfintei scripturi, cărți rituale, cuvântări și predici, istorie, istoria mănăstirilor, istoria Moldovei și a Basarabiei, lucrările societăților arheologice, broșuri cu caracter istoric, manuale, cărți de învățământ, hrisoave, cataloage și descrieri de muzee, albume cu fotografii, manuscrise etc.

A activat în cadrul muzeului bisericesc timp de 25 de ani. A fost unul dintre cei mai activi membri ai Societății Istorico-Arheologice Bisericești, fiind și secretarul ei.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2006”. – Chișinău, 2006. – P. 92-93.

Bibliografie:

Colesnic, Iurie. Trei pedagogi de excepție, frații Parhomovici : [Vasile Parhomovici (1828-1909), Andrei Parhomovici (1836-1919), Iosif Parhomovici (1846-1932)] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2013. – 22 mar. – P. 22.

Colesnic, Iurie. Un om al cărții – Iosif M. Parhomovici / Iurie Colesnic // BiblioPolis. – 2016. – Nr 1. – P. 175-178.

Colesnic, Iurie. Zidari neobosiți la templul spiritualității – frații Parhomovici / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Bibliologi, bibliofi și colecționari basarabeni : Ghid. – Chișinău : BNRM, 2019. – P. 237-243.

Ploșniță, Elena. Parhomovici Iosif // Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova / Elena Ploșniță, Mihai Ursu. – Chișinău : [S. n.], 2011. – P. 198-199.